

Sygn. akt I C 1288/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w I Wydziale Cywilnym w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Marcin Borcuch

Protokolant: protokolant sądowy Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2016 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **K. M. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Rozwoju**

o zapłatę

- 1. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Rozwoju na rzecz K. M. (1) kwotę 125 517,20 (sto dwadzieścia pięć tysięcy pięćset siedemnaście 20/100) złotych;**
- 2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;**
- 3. dokonuje stosunkowego rozdzielenia kosztów pomiędzy K. M. (1), a Skarbem Państwa reprezentowanym przez Ministra Rozwoju w ten sposób, że powódka ponosi koszty w wysokości 87,45 %, a pozwany ponosi koszty w wysokości 12,55 %, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 lipca 2011 r. K. M. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki kwoty 1 000 000 zł oraz kosztów procesu według norm przepisanych. Powódka swoje roszczenie oparła na wydaniu wadliwych decyzji administracyjnych w przedmiocie nacjonalizacji przedsiębiorstwa (...) w W. (dalej Młyn), których nieważność została stwierdzona w decyzji Ministra Gospodarki z 19 grudnia 2001 r., a na skutek których poniosła szkodę (pozew k. 3-6).

Pozwany Skarb Państwa w odpowiedzi na pozew z dnia 17 listopada 2012 r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego. Strona pozwana zakwestionowała istnienie szkody po stronie powódki, jej wysokość oraz związek przyczynowy. Skarb Państwa podniósł, że w okresie od 28 lutego 1953 r. do 19 grudnia 2001 r. był posiadaczem w dobrej wierze, w związku z czym nie może ponieść odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu pogorszenia lub utraty mienia przedmiotowego przedsiębiorstwa. Pozwany podniósł, że roszczenia z tytułu dewastacji budynku i wyposażenia młyna winny zostać skierowane do innego podmiotu – Gminy M. W.. Ponadto zarzucił, że powódka nie jest wyłączną spadkobierczynią W. C. (1) (odpowiedź na pozew k. 58-62)

Pismem procesowym wniesionym w dniu 21 marca 2014 r. powódka cofnęła pozew w zakresie kwoty 353 973 zł, wskazując, że podtrzymuje powództwo co do kwot: 502 000 zł wynikającej z opinii biegłego sądowego do spraw wyceny maszyn oraz 144 027 zł wynikającej z opinii biegłego sądowego do spraw wyceny nieruchomości wnosząc o zwrot części opłaty sądowej od pozwu (pismo procesowe k. 374).

Wyrokiem z dnia 28 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w zakresie kwoty 353 973 zł (I), oddalił powództwo w pozostałej części (II), zasądził od K. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (III) oraz zasądził od K. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki kwotę 479,90 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (IV) (wyrok k. 389).

Na skutek apelacji powódki od wyroku z dnia 28 maja 2014 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 5 marca 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie drugim w części obejmującej żądanie zapłaty kwoty 129 206 zł oraz w punkcie trzecim i czwartym, i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (wyrok k. 458).

W toku dalszego procesu powódka poparła powództwo, a pozwany wniósł o oddalenie powództwa (e-protokół z dnia 25 lutego 2016 r. 00:01:39-00:08:33, skrócony k.487).

Postanowieniem z dnia 25 lutego 2016 r. wydanym na rozprawie Sąd ustalił, że organem reprezentującym Skarb Państwa w niniejszym postępowaniu jest obecnie Minister Rozwoju. Wynika to z tego, że na mocy § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rozwoju oraz zniesienia Ministerstwa Gospodarki (Dz.U.2015.2076), zniesiono Ministerstwo Gospodarki. Natomiast z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju (Dz.U.2015.1895) wynika, że kieruje on działem administracji rządowej jakim jest gospodarka i jest dysponentem części budżetu państwa w zakresie gospodarki. W takiej sytuacji konieczne było prawidłowe oznaczenie statio fisci Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, w szczególności w sytuacji zniesienia Ministerstwa Gospodarki.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. C. (1) był właścicielem Młyna (...) – W. zlokalizowanego w W. przy ul. 12 marca 199 – 201. W skład przedsiębiorstwa wchodził budynek młyna, przybudówka, siłownia wraz z całym wyposażeniem. W okresie od dnia 1 stycznia 1952 r. do dnia 31 grudnia 1952 r. młyn dzierżawiony był przez Rejonowy Zakład Młynów (...) w W. (dowód: Decyzja Ministra Gospodarki k. 7-10v, protokół zdawczo-odbiorczy k. 83-91).

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 1952 r. Wojewódzka Komisja ds. upaństwowienia przedsiębiorstw w G. oraz Zespół odwoławczy Głównej Komisji ds. upaństwowienia przedsiębiorstw w W. przedstawiły Ministrowi Handlu Wewnętrznego wniosek o wydanie orzeczenia o przejęciu na własność Państwa Przedsiębiorstwa Młyn (...) – W. na podstawie art. 3 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej. Orzeczeniem Nr 20 z dnia 13 grudnia 1952 r. Minister Handlu Wewnętrznego przejął na własność Państwa przedmiotowy młyn. Zarządzeniem (...) z dnia 21 lutego 1953 r. wyznaczył do objęcia mienia młyna C.R.S. (...) Zarząd Młynów (...) w G.. Przejęcie składników majątkowych przedsiębiorstwa nastąpiło protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 28 marca 1953 r. Na skutek wznowienia postępowania, właściciel młyna wykazał nowe okoliczności – zdolność przemiałowa młyna w chwili nacjonalizacji wynosiła mniej niż 15t na dobę, orzeczeniem Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 19 lipca 1958 r. wznowiono postępowanie administracyjne i uchyłono orzeczenie Nr 20 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 13 grudnia 1952 r. Zarządzeniem z dnia 28 lutego 1953 r. wydanym przez Ministra Przemysłu Drobno i Rzemiosła nad Młynem (...) w W. ustanowiono przymusowy zarząd państwowy, powierzając go Centrali Rolniczej Spółdzielni (...) Zarządowi Młynów (...), Ekspozytura w G.. Dnia 3 listopada 1964 r. Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości wydał orzeczenie stwierdzające przejście na własność Państwa Przedsiębiorstwa (...) – W., ul. 12 marca 199 – 201. Jako składnik majątkowy przedsiębiorstwa, przeszła na własność Państwa nieruchomości młyńska w W. wraz z zabudowaniami. Na wniosek byłego właściciela młyna decyzją z dnia 22 czerwca 1966 r. Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości wznowił postępowanie w sprawie stwierdzenia przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa Młyn (...) – W., uchylając jednocześnie orzeczenie z dnia 3 listopada 1964 r. w zakresie stwierdzenia przejścia na własność Państwa wraz z przedsiębiorstwem nieruchomości i stwierdzając, że wraz z przedsiębiorstwem przeszła na własność Państwa nieruchomości młyńska w W. położona przy ul. 12 marca Nr 199/201, składająca się z budynku młyńskiego wraz z urządzeniami, siłowni i kancelarii oraz gruntem znajdującym się pod tymi zabudowaniami o powierzchni 157m². Wartość budynku młyna (...) według

stanu na dzień 28 marca 1953 r. oraz cen obecnych to 449 738 zł (dowód: Decyzja Ministra Gospodarki k. 7-10v, protokół zdawczo-odbiorczy k. 83-91, opinia biegłego A. Z. (1) k. 239-286).

Przejęcie składników majątkowych przedsiębiorstwa Młyn (...) – W. nastąpiło protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 28 marca 1953 r. Wyposażenie młyna w postaci maszyn i urządzeń technicznych stanowiły: silnik elektryczny 85kW, prądnica 45kW, rozrusznik do silnika, instalacje elektryczne, mlewnik 800x3000, mlewnik 600x300, złożenie kamieni (wymielać) średnicy 1200, śrutownik fi1250 z wykładziną karborundową, łuszczarka, łuszczarka cepowa, perlak, wialnia, 2 tryjery zbożowe 0,75x1,70, odsiewacz pogniotkowy 220x70, odsiewacz płaski 4-działowy, krajalnica, sortownica S., odsiewacz odśrodkowy, wialnia zbóż S., filtr 16-rękawowy, wentylator, filtr ssący 16-rękawowy, wentylator, mieszarka pozioma, transmisja średnicy 8x80, koła pasowe, transmisja 2 piętro średnicy 60mm, koła pasowe 2 piętro, transmisja 3 piętro średnicy 60mm, koła pasowe 3 piętro, dźwig do kamieni, winda do worków, magnesy 215x60, elewator podwójny 25m, elewator pojedynczy 60m, transmisja ogólna fi 8x50, 12 kół pasowych, pasy skórzane 194m, pasy parciane 104m, urządzenie oraz automat do motoru. Innymi przedmiotami będącymi wyposażeniem młyna były materiały biurowe, narzędzia techniczne, meble, piec kaflowy wraz z osprzętem, oświetlenie, kotły itd. Wartość ruchomości w postaci maszyn, urządzeń i innych przedmiotów (bez budynków), stanowiących wyposażenie czynnego młyna elektrycznego stanowiącego własność W. C. (1) według stanu technicznego i ilościowego na dzień 28 marca 1953 r. a cen aktualnych wynosiła 502 000 zł. Na dzień 19 grudnia 2001 r. wymienione przedmioty nie prezentowały żadnej wartości (dowód: Decyzja Ministra Gospodarki k. 7-10v, protokół zdawczo-odbiorczy k. 83-91, opinia biegłego M. K. k. 186-205, opinia uzupełniająca biegłego M. K. k. 355-358).

Przedmiotowa nieruchomość młyńska stanowiąca część działki oznaczonej w ewidencji gruntów Nr 419 obr. 15 o powierzchni 157m² stanowiła własność Skarbu Państwa. Zarządcą nieruchomości w imieniu Skarbu Państwa był Urząd Miejski w W.. W dniu 30 marca 1995 r. J. P. przekazał Zakładowi (...) w W. młyn gospodarczy tj. obiekt z wyposażeniem w środki trwałe i nietrwałe. Następnie na mocy protokołu zdawczo-odbiorczego z dnia 12 maja 1995 r. Miejski Zakład (...) w W. przekazał młyn gospodarczy położony w W. przy ul. 12 marca 201 wyposażony w środki trwałe i nietrwałe G. J. (dowód: protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 30 marca 1995 r. k. 76-77, protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 12 maja 1995 r. k. 78).

Decyzją z dnia 19 grudnia 2001 r. Minister Gospodarki stwierdził nieważność: zarządzenia Ministra Przemysłu Drobno i Rzemiosła z dnia 28 lutego 1953 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem: Młyn (...) wł. C. W. w W., orzeczenia Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 3 listopada 1964 r. w sprawie przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa: C. W. – Młyn (...), ul. 12 marca 199-201 oraz Decyzji Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 22 czerwca 1996 r. wznawiającej zakończone ostatecznym orzeczeniem Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 3 listopada 1964 r. postępowanie w sprawie stwierdzenia przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa: Młyn (...) – W.. Wartość budynku młyna według stanu z dnia 19 grudnia 2001 r. oraz cen obecnych wynosiła 324 152 zł (dowód: Decyzja Ministra Gospodarki k. 7-10v, opinia biegłego A. Z. (1) k. 239-286).

Wyrokiem zaocznym z dnia 9 marca 2004 r. Sąd Rejonowy w Wejherowie w sprawie o sygn. akt I C 721/03 zobowiązał Gminę M. W. do wydania nieruchomości następcom prawnym dawnego właściciela (bezsporne).

W dniu 14 kwietnia 2004 r. podczas próby przekazania przez Gminę M. W. nieruchomości młyńskiej przy ul. (...) w W. K. M. (1) oraz T. J. (1), H. C., Z. C. i B. C. oświadczyli, że nie przyjmują młyna, kluczy i zdjęć oraz żądają zdania obiektu w obecności rzeczoznawcy z zakresu młynarstwa. Zażądali ponadto, aby w terminie 10 dni dokonać wydania młyna w obecności rzeczoznawcy z zakresu młynarstwa i innej osoby, która jest w stanie określić stan techniczny budynku (dowód: protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 14 kwietnia 2004 r. k. 11v-12).

Pismem z dnia 24 czerwca 2008 r. miasto zwróciło się do K. M. (1) o odebranie nieruchomości młyńskiej. W odpowiedzi powódka zażądała wydania nieruchomości za protokołem odbioru zawierającym spis i opis nieruchomości oraz rzeczy ruchomych ze wskazaniem stopnia i stanu ich zużycia na dzień wydania w obecności biegłego rzeczoznawcy (dowód: pismo UM w W. k. 13, pismo K. M. k. 12v).

Decyzją z dnia 6 sierpnia 2009 r., wydaną na skutek wniosku K. M. (1) z dnia 9 grudnia 2003 r., Minister Gospodarki odmówił powódce, działającej również w imieniu pozostałych współwłaścicieli, przyznania odszkodowania za szkodę poniesioną na skutek nieprawego upaństwowienia przedsiębiorstwa (...) – W., ul. 12 marca 199 – 201 (dowód: Decyzja Ministra Gospodarki k. 13v – 15v, wnioski o wypłatę odszkodowania k. 16).

Protokołem zdawczo-odbiorczym przekazania nieruchomości z dnia 5 lipca 2011 r. Gmina M. W. przekazała K. M. (1), działającej w imieniu własnym oraz A. C., B. C., J. C. (1), K. C., L. C., U. C., T. J. (1) i K. S., część nieruchomości położonej przy ul. 12 marca 201, obejmującą czterokondygnacyjny budynek młyna motorowego, pomieszczenie biurowe na parterze przybudówki oraz pomieszczenia motorowni wraz z gruntem pod tymi zabudowaniami o powierzchni ok. 157 m², oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) obr. 15, dla której Sąd Rejonowy w Wejherowie, Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW (...), a w której jako właściciele figurują przyjmujący nieruchomość (dowód: protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 5 lipca 2011 r. k. 17 - 18).

W. C. (1) zmarł w dniu 2 grudnia 1979 r. Spadek po nim nabyli: jego żona E. C. w 1/4 części oraz dzieci B. C., T. J. (1), Z. C., H. C., K. M. (1) oraz J. C. (2), każde po 3/24 części. E. C. zmarła w dniu 16 kwietnia 1986 r., spadek po niej nabyły dzieci: K. M. (1), B. C., T. J. (1), Z. C., H. C., J. C. (2) w części po 1/6 każde z dobrodziejstwem inwentarza. J. C. (2) zmarł 8 lutego 1991 r. Spadek nabyli po nim T. J. (1), H. C., K. M. (1), B. C. oraz Z. C. po 1/5 części każdy (dowód: postanowienie Ns 737/82 k. 419, postanowienie I Ns 279/86 k. 420, postanowienie Ns 242/94 k. 421).

Obecnie dla nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Wejherowie księga wieczysta o nr (...). Nieruchomość stanowią działki ewidencyjne nr (...) o łącznej powierzchni 4312m². Właścicielami nieruchomości są K. M. (1) w udziale 6/30, L. C. w udziale 6/90, K. S. w udziale 6/90, U. C. w udziale 2/90, A. C. w udziale 2/90, J. C. (1) w udziale 2/90, K. C. w udziale 6/30, M. C. w udziale 3/30, W. C. (2) w udziale 3/30, E. D. 6/60 oraz T. J. (2) w udziale 6/60 (dowód: odpis zupełny księgi wieczystej k. 346v).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, które nie były kwestionowane przez strony, w tym dokumentów złożonych przez stronę powodową na etapie postępowania apelacyjnego.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły sporządzone przez biegłych opinie tj. opinie biegłego z zakresu mechaniki, maszyn i urządzeń, kosztów, jakości remontów (...) (k. 186-205, 355-358) oraz opinia biegłego z zakresu (...) (k. 239-286). Zdaniem Sądu opinie biegłych sporządzone zostały w sposób rzetelny, w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczeniem zawodowym biegłych. W tej sytuacji opinie biegłych stanowiły podstawę do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Wartość dowodowa opinii biegłego M. K. była kwestionowana przez strony, jednak po ustosunkowaniu się przez biegłego w opinii uzupełniającej do zgłaszanych zarzutów Sąd uznał, że zastrzeżenia zgłaszane przez strony w stosunku do opinii były bezzasadne.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy zauważyć, że w niniejszej sprawie powódka domagała się od Skarbu Państwa odszkodowania za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnych z prawem: zarządzenia Ministra Przemysłu Drobno i Rzemiosła z dnia 28 lutego 1953 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem: Młyn (...) wł. C. W. w W., orzeczenia Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 3 listopada 1964 r. w sprawie przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa: C. W. – Młyn (...), ul. 12 marca 199-201 oraz Decyzji Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 22 czerwca 1996 r. wznawiającej zakończone ostatecznym orzeczeniem Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 3 listopada 1964 r. postępowanie w sprawie stwierdzenia przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa: Młyn (...) – W., która miała polegać na przejęciu na własność Państwa nieruchomości młyńskiej w W. położonej przy ul. 12 marca Nr 199/201, składająca się z budynku młyńskiego wraz z urządzeniami, siłowni i kancelarii oraz gruntem znajdującym się pod tymi zabudowaniami o powierzchni 157m².

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności powództwa należy ustalić jakie przepisy będą miały zastosowanie do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Stosownie do treści art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W myśl art. 417 § 2 zd. 1 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Jednakże w odniesieniu do szkód spowodowanych wydaniem przed dniem 01 września 2004 roku ostatecznej decyzji administracyjnej, której nieważność w świetle przepisu art. 156 § 1 k.p.a. lub wydanie z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. stwierdzono następnie decyzją nadzorczą, podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa stanowi przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 sierpnia 2004 roku. Przepis art. 160 k.p.a. został uchylony z dniem 01 września 2004 roku na mocy art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. nr 162 poz. 1692). W myśl art. 5 tej ustawy do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed jej wejściem w życie stosuje się przepisy art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia tej ustawy w życie. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 roku (III CZP 112/10, Lex numer 751460) Sąd Najwyższy stwierdził, że „do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.”

W konsekwencji stwierdzić należy, że w myśl tej uchwały w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie przepis art. 160 k.p.a.

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku stanowił w § 1 że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei § 2 tego przepisu stanowił, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego Kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Zgodnie natomiast z § 6 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1.

Przepis art. 160 k.p.a. nie zawiera żadnej regulacji dotyczącej przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną, odsyłając w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego. Z uwagi na publicznoprawny charakter decyzji administracyjnych i organów je wydających istotne znaczenie dla określenia przesłanek tej odpowiedzialności ma przepis art. 417 k.c.. Ponadto w zakresie określenia rozmiaru szkody i związku przyczynowego między wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a szkodą zastosowanie znajdują także przepisy art. 361 – 363 k.c. Powyższe determinuje również zakres faktów, które obowiązana jest udowodnić strona domagająca się odszkodowania z tego tytułu.

Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

W takiej sytuacji powódka powinna w niniejszej sprawie udowodnić istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwego orzeczenia administracyjnego, a powstaniem szkody w jej majątku.

Mając na uwadze materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd doszedł do przekonania, że źródłem szkody w majątku powódki jako następcy prawnego W. C. (1) było orzeczenie z dnia 3 listopada 1964 r. Przewodniczącego

Komitetu Drobnej Wytwórczości w sprawie przejścia na własność Państwa przedsiębiorstwa: C. W. – Młyn (...), ul. 12 marca 199-201 oraz decyzja z dnia 22 czerwca 1996 r. Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości. Przy czym jak słusznie wskazała powódka w pozwie faktyczne przejęcie przedsiębiorstwa (...) nastąpiło w dniu 28 marca 1953 r.. Zdaniem Sądu źródłem szkody nie mogło być zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 13 grudnia 1952 roku albowiem zostało ono uchylone orzeczeniem z dnia 19 lipca 1958 r., a więc jeszcze przed wydaniem orzeczenia z dnia 3 listopada 1964 r. stwierdzającego przejście na własność Państwa przedsiębiorstwa (...) oraz przed wydaniem decyzji z dnia 22 czerwca 1996 r..

Zdaniem Sądu dowody zgromadzone w sprawie pozwalają na przyjęcie, że strona powodowa wykazała istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy bezprawnymi orzeczeniami z dnia 3 listopada 1964 r. i 22 czerwca 1996 r. stwierdzającymi przejście przedsiębiorstwa (...) na rzecz Skarbu Państwa, których nieważność została stwierdzona w postępowaniu nadzorczym, a powstaniem w jej majątku szkody. Zdaniem Sądu mamy tutaj do czynienia ze szkodą rzeczywistą, jaką jest utrata oraz zużycie składników przedsiębiorstwa w postaci opisanych w stanie faktycznym ruchomości, jak również częściowe zużycie budynku młyna, który również stanowił składnik przejętego przedsiębiorstwa. Niewątpliwie to bezprawne działanie Państwa polegające na wydaniu wadliwych orzeczeń administracyjnych doprowadziły do powstania tej szkody. Do wyliczenia wysokości szkody należało ustalić utratę wartości przejętych przez Skarb Państwa ruchomości stanowiących składniki przedsiębiorstwa oraz utratę wartości zużytego budynku młyna stanowiącego składnik przedsiębiorstwa znajdującego się na nieruchomości przejętej przez Państwo wraz z przedsiębiorstwem.

Sąd nie podzielił zarzutu Skarbu Państwa w zakresie tego, że nie ma legitymacji biernej w niniejszej sprawie. Pozwany uzasadniając ten zarzut powoływał się na posiadanie przedsiębiorstwa młyńskiego W. C. (1) w okresie od 23 marca 1953 r. do 19 grudnia 2001 r. w dobrej wierze. Skarb Państwa podniósł, że nie ponosi on odpowiedzialności za szkodę za wskazany wyżej okres, a od momentu uchylecia decyzji przez Ministra Gospodarki w dniu 19 grudnia 2001 r. odpowiedzialność ponosi Gmina M. W., która miała w swoim władaniu przejęte przedsiębiorstwo. Zdaniem Sądu nie można uznać, że Skarb Państwa był posiadaczem składników przedsiębiorstwa (...) w dobrej wierze. Posiadaczem w dobrej wierze jest tylko ten, kto z przyczyn usprawiedliwionych nie wie o braku tytułu własności, na równi z takim posiadaczem należy, traktować także posiadacza, który zdaje sobie sprawę z tego, że nie jest właścicielem, jeżeli ocena całokształtu okoliczności dokonana z punktu widzenia zasad współżycia społecznego nakazuje traktować go jako posiadacza w dobrej wierze (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1977 r. III CRN 116/77, LEX nr 8018). Z dokumentów zgromadzony w aktach sprawy, w tym z decyzji z dnia 19 grudnia 2001 r., wynika że osoby podejmujące decyzje w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa w zakresie przedsiębiorstwa (...) miały świadomość, że Skarb Państwa dokonał przejęcia tego przedsiębiorstwa w sposób bezprawny. Świadczy o tym choćby uchylene orzeczenia z 13 grudnia 1952 r. na skutek działań podejmowanych przez właściciela przedsiębiorstwa (...). Dawny właściciel przedsiębiorstwa podejmował działania mające na celu odzyskanie swojego majątku, następnie takie działania podejmowali jego spadkobiercy, a więc Skarb Państwa musiał mieć świadomość, że nie jest posiadaczem składników przedsiębiorstwa w dobrej wierze. Ostatecznie brak dobrej wiary Skarbu Państwa potwierdziła decyzja nadzorcza z dnia 19 grudnia 2001 r. stwierdzająca nieważność decyzji nacjonalizacyjnych. W takiej sytuacji Skarb Państwa jest odpowiedzialny za szkodę jakiej doznała powódka w związku z bezprawnym przejęciem przedsiębiorstwa (...), a więc posiada legitymację bierną do występowania w niniejszym procesie w charakterze pozwanego.

Wobec tego nie może zasługiwać na uwzględnienie stanowisko pozwanego, że powódka powinna dochodzić odszkodowania od Gminy M. W., nie zaś od Skarbu Państwa. Przejęcie przedsiębiorstwa nastąpiło na rzecz Państwa i to we władaniu Państwa pozostawało od chwili przejęcia w dniu 28 marca 1953 r.. Ponadto, jak zaznaczył pozwany w swoich decyzjach nadzorczych, a także pismach procesowych, przedsiębiorstwo, nieruchomości młyńska (k. 10) pozostawała we własności Skarbu Państwa, natomiast jej zarządcą był Urząd Miejski w W.. Podkreślenia wymaga także fakt, że szkoda jaką poniosła powódka pozostaje w związku z działaniem Skarbu Państwa.

Bezzasadny okazał się również zarzut strony pozwanej jakoby powódka przyczyniła się do pogorszenia się stanu młyna, odmawiając jego przejęcia w dniu 17 sierpnia 2006 r. Jak zaznaczył sam pozwany opierając się o informacje uzyskane od Gminy M. W. przedsiębiorstwo młyńskie od 1995 r. pozostawało nieużytkowane, popadając tym samym w dalszą

ruinę. Na dzień wydania decyzji nadzorczej z 19 grudnia 2001 r. całkowitemu zużyciu uległy urządzenia młyńskie, jak również znacznie spadła wartość budynku młyna. Zużycie składników przedsiębiorstwa nastąpiło zanim powódka wraz z pozostałymi spadkobiercami odmówiła jego przejęcia. Ponadto nie można powódce czynić zarzutu z tego, że chciała przejąć młyn w obecności biegłego, który ustaliłby wartość przedsiębiorstwa na dzień jego wydania. W takiej sytuacji Sąd uznał, że pozwany nie wykazał przesłanek z art. 362 k.c..

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania oraz zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd doszedł do przekonania, że strona powodowa udowodniła, iż bezprawne przejęcie przez Państwo składników majątkowych przedsiębiorstwa, na podstawie niezgodnych z prawem orzeczeń administracyjnych spowodowało, że właściciel przedsiębiorstwa oraz jego następcy prawni ponieśli szkodę. W takiej sytuacji Sąd uznał, że powódce przysługuje odszkodowanie zgodnie z art. 160 § 1 i 2 k.p.a..

Do wyliczenia wysokości szkody należało ustalić różnicę w wartości przejętych przez Skarb Państwa ruchomości stanowiących składniki przedsiębiorstwa według ich stanu z dnia faktycznego przejęcia, które miało miejsce 28 marca 1953 r., a ich wartości na dzień 19 grudnia 2001 r. kiedy to została wydana decyzja nadzorcza. Zgodnie z opinią biegłego M. K. wartość składników przedsiębiorstwa w postaci ruchomości według ich stanu na dzień 28 marca 1953 r. wynosiła 502 000 zł, a według ich stanu z dnia 19 grudnia 2001 r. wynosiła 0 zł z uwagi na ich zużycie. W takiej sytuacji następcy prawni W. C. (1) ponieśli szkodę związaną z bezprawnym zużyciem ruchomości przedsiębiorstwa w wysokości 502 000 zł ($502\ 000\ \text{zł} - 0 = 502\ 000\ \text{zł}$).

Natomiast jeżeli chodzi o wysokość szkody w zakresie budynku młyńskiego należało ustalić wartość budynku według jego stanu z dnia faktycznego przejęcia, które miało miejsce 28 marca 1953 r., a jego wartości na dzień 19 grudnia 2001 r.. Zgodnie z opinią biegłego A. Z. (2) wartość składnika przedsiębiorstwa w postaci budynku młyna według jego stanu na dzień 28 marca 1953 r. wynosiła 449 738 zł, a według jego stanu z dnia 19 grudnia 2001 r. wynosiła 324 152 zł. W takiej sytuacji następcy prawni W. C. (1) ponieśli szkodę związaną z bezprawnym zużyciem budynku przedsiębiorstwa w wysokości 125 586 zł ($449\ 738\ \text{zł} - 324\ 152\ \text{zł} = 125\ 586\ \text{zł}$).

Z przedstawionych postanowień spadkowych wynika, że powódka K. M. (1) jest następcem prawnym W. C. (1), a jej obecny udział w składnikach przedsiębiorstwa wynosi 1/5. W takiej sytuacji powódce przysługuje odszkodowanie w kwocie 125 517,20 zł ($502\ 000\ \text{zł} + 125\ 586\ \text{zł} = 627\ 586\ \text{zł} : 5 = 125\ 517,20$) i taką kwotę należało zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz powódki.

W pozostałym zakresie powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Orzekając o kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. rozdzielając koszty procesu stosunkowo. K. M. (1) wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 1 000 000 zł, natomiast orzeczona wyrokiem kwota wynosi 125 517,20 zł, tak więc powódka wygrała proces w 12,55 %, a przegrała w 87,45 %. Szczegółowe wyliczenie kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu stosownie do treści art. 108 § 1 k.p.c.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.